

Кәрхи ёсене пётмлететпәр

Амәшәсен кунне уявланә пәр самант

Малтисем ситес сұлшән та ёслерёс

Раштав уйәхән варринелле сывхарса пыратпәр та кәр кунёсем пирки иртнә вәхәтра сөс қалақмалли юлать. Епле ирттерчә-ха сәр ёсчәнә вёсене? Сак ыйтупа районти патшаләх техника надзор инспекцийән пусләхә-аслә патшаләх инспекторёне С. НИКОЛАЕВПА тёл пулса қаласрәм.

– Сергей Александрович, умра Сирён суралнә кун. Сав ятпа саламласа ырләх-сывләх суннипе пәрлех малашне те пәрлө ёслесе шанатәп. Сав хушәра самаҳәм ёс пирки те. Ял хушаләх техникине хёллехи управа лартассипе хушаләхсем қасал еплерех ёслерёс?

– Саламланәшән тавах. Ёс пирки қаласан вара пур енлө саванмалли сахалрах. Нумай хушаләхра техника управё сине сиелтен пәхәсә. Сапах вёсем хушшинчех тәрәшуллисем те пур, вёсем ыттисемшән төслөх пулса тәрәсә. Район администрацийән пусләхән ышәнәвёпе техникана хёллехи управа лартассипе ирттернө смотр-конкурсра «Герой» хушаләх сөнтерине паләртрәмәр. Саван пекех қасал «Орино» хушаләх та тәрәшуллә пулнине қаламалла. Вёсем иккёмөш вьрәна тухрөс. Сұлленех ыра та пусаруллә ёспе паләракан Суворов ячөпе хисепленекен ял хушаләх производство кооперативё техникана управа лартассипе тухлә ёслөнөшөнех вьсөёмөш вьрәна тухрө. Сак хушаләхсем пурте дипломсене тата уксан парнесене тивёсрөс. Кунран та ытларах, ГОСТпа управа лартнә техника ситес сұлхи уй-хир ёсөсене те паянах хатәр темелле. Апла пулсан сак хушаләхсен ситес сұлхи үсөмө те иккелентермест.

– Малти вьрәнсене тивёсөйменнине пәхмасәрах қасал тата хәш хушаләхсем техникана управа лартассипе пусарулләрә пулнине қалайратәр?

– Сапла, техника сине тимлөх уйәракансем сук мар. Кунта манән «Восток», «Ударник», Чкалов ячөпе хисепленекен, «Свобода», Ильич ячөпе хисепленекен хушаләхсене тата «Моргаушская» чәх-чөп фабрикине паләртса хәварас килет. Асаннә хушаләхсем «Агропромышленно-комплексне аталантарасси» приоритетлә наци проекчөпе килөшүүлән малалла пәхни сисөнет.

– Мехпарксенчи лару-тәру пирки мөн қалайратәр?

– Кам техника сине тимлө пәхәт, вёсен мехпаркөсенче те тирпейлө, тимөр-тәмәр К. Иванов яч. хис. хушаләхәнчи пек йәваланса вьртмасть, ларакан техника патне те вәл йәтәнса анасран пыма хәрамалла мар. Кирлө-и е кирлө мар, анчах савән чухлө тимөр-тәмәр йәваланса вьртни хәш-пөр хушаләхсем техника сине алә сұлнине сирөплетет. Сав вәхәтрах «Герой» хушаләхра юрәхсәр техника валли те ятарлә вьрән уйәрни хәт қана кертөт. «Свобода» хушаләхра вара ял хушаләх техникин төп пайне ангарсене вьрнастарни вёсен өмөрне тәсни пирки қалат. Сак ыра өнсене «Ударник» хушаләхән Вәрманкасси уйрәмөчне те курма пулат. Сапла вара ёслөс текен йывәрләхсем сине алә сулмасть, ыранхи ёсөсене паянах хатәрленет. Техникана хёллехи управа төплө лартисем ситес сұлшән та ёслерёс теес килет. Экономика төрекө сакантан пусланатә ёнтө.

А. БЕЛОВ қаласнә.

Официально

ЧУВАШСКАЯ РЕСПУБЛИКА
МОРГАУШСКИЙ РАЙОН
СОБРАНИЕ ДЕПУТАТОВ ИЛЬИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
РЕШЕНИЕ

от 08.12. 2008

№ С- 24/2

Д. Тренькино

О назначении дополнительных выборов депутата Собрания депутатов Ильинского сельского поселения по одномандатному избирательному округу № 4

В соответствии с п. 8 статьи 71, п. 7 статьи 10 Федерального закона «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», пунктом 1 статьи 5 Закона Чувашской Республики «О выборах в органы местного самоуправления в Чувашской Республике»

Собрание депутатов Ильинского сельского поселения **решило:**

Назначить дополнительные выборы депутата Собрания депутатов Ильинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики по одномандатному избирательному округу № 4 1 марта 2009 года.

Глава Ильинского сельского поселения
Б.А. САПОЖНИКОВ.

Сөнө савә

Кам-ши сәкәр ашшө?

АВТОРТАН. Маншән вара сәкәрән ашшө – Сөр, амәшө – Хөвел. Савна халласаса сьртәм эпө сак савва.

Пөррехинче кун иртсен Ыйтрам эпө аннерен: Кам-ши сәкәр ашшө? Кам-ши сәкәр амәшө? Лартәм эпө ун сөмне, Вәл пусларө сәмахне: Сәкәр ашшө вәл вөт – Сөр, Амәшө вара – Хөвел! Укет сөре тыр пөричи – Ашшөн кәкәрө хуплат. Тухатә шәтса сөр сине – Хәйиен амәшө умне. Сөр әна тәрәнтары, Хөвел хүтлөхне параты. Эпир алләма илетпәр, Вәл пурришөн хөпөртөпәр.
Ольга ЕФИМОВА.

Фестиваль

«Сөнө сула – кёнекепе»

Сак ятпа ку эрнере ача-пәча библиотекинче фестиваль иртрө. Муркаш ачисемпе тёл пулма Шупашкартан Ордем Гали тата Евгения Басова сьрвәсәсем килме қамлә тухрөс. Хәйсен ёсө-хөлөпе паллаштарнипе пөрлөх сьрәвсәсем районти ача-пәча тата Муркаш шул библиотекисене хәйсен кёнекисене те парнелесе хәварчөс.

Чәваш Республикин тава тивөслө культура ёсчәнө Н.Л. Яковлев та ачасене хәйиен «Кун-сұл эрешөсем» ятпа пичетленсе тухнә сөнө кёнекипе паллаштарчө. Унта очерксем тата Аслә Отечествәлла вәрсә витер тухнә ентешөсем, өмөр тәршөпөх колхозра вәй хунә ёсчәнсем сьнчән сьрнә қалавсем кун сүти курнә. Кёнеке ачасене те питө килөшрө.

Фестиваль кунөсенче ача-пәча библиотекине сүрекөнем «Муркаш районөнчи писательсем» электронлә қаларәмпа та паллашма пултарчөс. Районти пултаруллә сьнсем сьнчән сахал мар интереслине пөлчөс.

Н. НИКОЛАЕВА.

Сән үкерчөкре: фестиваль хәни – Н.Л. Яковлев.

01 пөлтерет, асәрхаттарат

Сөнө сұл инкекрен катара тәтәр

Қасал паянхи куна район территорияйөнче вут-қавар алхаснә инкексем пөлтерхинчән (57 пушар пулнәччө) икө хут ытла сахалар-тенкөлөх пулрәх кёлленипе пөрлөх 9 сьн пурнәсө вәхәтсәр татәлнинчән Муркашсем төрөс пётмлетү турөс курәнәт. Апла пулсан та қасалхи пушарсенче те икө сьн пурнәсран уйрәлчөс. Сакна сөс қалатәп, ытларах инкек хьсөнчө эрөх-сәра тата унпа туслашнә май тимлөх сухатни тәрәт. Умра – пётм халәх пөрлө уявләкан Сөнө сұл уявөсем.

Сөнө сула кётсе илессине халәх пысәк уяв вьрәннөх йышәнәт. Ку төлөшпе коллективсене сөнөлөхсем кёртөсө, елка илемне үстерме чылайшө электричество сүтипе, суртасемпе, пиротехника изделиёсемпе усә курасөс. Халө қаланине шута илсе сак тап-хәр пушар тухаслән төлөшпе пысәк хәрүшләх қаларса тәрәтәт. Иртнө сұл Сөнө сұл таврашөнчө районта 3 пушар пулнәччө. Сак инкексем қасал ан пулчәр тата Сөнө сұл уявөсене «хөрлө автан» ан төксөмлөттөр төсен, маларахах асәрхаттаратпәр, кашиниёнех пушар хәрүшсәрләх правилисене сирөп пәхәнмалла. Сав төллөвө:

– елкәсем ирттерме коллективсенче хальтерехөх ответлә сьнсене сирөплетмелле; – яваплә сьнсен патшаләх пушар надзорөн районти уйрәмөчне пушар хәрүшсәрләхөпе инструктаж тухмалла, вёсен савнах вьрәнсөчө Сөнө сұл ирттерме хутшәнакансемпе ирттермелле;

– елка ирттериччән пүлөмсене төплөн тишкерсе тухмалла, пушар сүнтермелли пирвай-хи хатөрсем төлөшпе уйрәмах тимлөх уйәрмалла;

– елка вәхәчө пирки вьрәнти пушар хуралне маларах пөлтермелле;

– елкәна пушар хуралөн ирөкөсөр вьрнастармалла мар;

– елка ирттермелли пүлөмөн урама тухма икө аләк пулмалла;

– елкәна аләксем патне вьрнастарас сук, унпа стена тата маҷча хушши пөр метртан қая мар пулмалла;

– елкәна илемлетме хәвәрт хьпса илекөн теттөсемпе, ватәпа, бенгали суртисемпе усә курма юрамасть;

– елкәра заводра хатөрленө электрогирляндәсемпе сөс усә курмалла.

Уяв вәхәтөнчө электрогирляндәсем сьнчө пөчөк қалтәк асәрхасанөх электричествәна пөр тәхтамасәр сүнтермелле. Елка сьнчө сұләм курәнсәссән, аслисен елкәна сийөнчө сөре үкермелле те хәвәрт сүнтерме мерәсем йышәнмалла. Искусствәлла елкәна шьвпа сүнтерни төрөс мар, мөншөн төсен сүннә чух синтетика ирөлет, шьв лексен вөресө қайма тата шьв юхипө айккнелле сарәлма пултарат. Кун пек чухне огнетушитель – чи вьрәнли. Ана ВДПОн районти уйрәмөчне туянамалла.

П. БАБАНОВ,

патшаләх пушар надзорөн районти уйрәмөч инспекторө.

«Кам юратәвөн чикки сук, камән кәкәрөпе пётм төнчө ура сине тәнә! Сьнри пётм илемлөх – Хөвел сүтипе Амәшөн кәкәр сөтөчөнчө» төсе сьрнә Максим Горький писатель. Мөн хушса қалайән кун сөмне?

Аннесем пирки вөсө-хөррисөр қаласма пулат. Ыра қамәллә та мәнәслә, хәйюллә амәшөсем! Мөн чүлө сьнна пурнәс панә эсир, хәвәр алләрсөмпе мөн чүлө пурнәсә сьхласа хәварнә тата өмөре тәснә, ыра сәма-хәрсемпе-канашәрсөмпе мөн чүлө инкеке сирсе янә пуль, мөн чүлө паттәрләх сирөн йәваш хул пусөсийөрсөм сьнчө! Сакнашқал сәмахөсемпе тав тәвас килет манән хамән аннене, Қашмаш ялөчө пурәнәкан 5 ача амәшне Зоя Павловна Белова ёс ветеранне! Вәл мана пурнәсри, ёсри тата вөренүри нумай йывәрләхсене чәтса ирттерме пуләннә, пуләшатә те. Ытти сьнсене пуләшу парассинчә те айккинчө тәмасть. Сапла вәл Амәшөн чөри! Анчах әстан тулпәрәхә эпил аннесен юратәлне туллин сүтатса памалли, вёсен ыр қамәлләхне пур өнлө кәтартмалли сәмаха?..

Суратса үстернө ывәл киле килмен... Пур-и сакән-тан хәрүшәрах пуләм сөр сьнчө амәшөшөн? Сак ыйту сине пурин те хуравө паллә. Анчах пурнәсра сак пуләм сүлсем, өмөрсөм иртнөсө-өмөн те кун йөркинчән төппилө тухмасть... Амәшөн чөри... Унән вөсөсөр-хөрсөр юратәвө... Ашәнта кушак чавтәр та чөлхү сине су хур. Аруран әрәва Амәшөсем ачаран хөрөсене умра пулма пултаракан йывәрләхсене сөнме вөрентөсө кәланичән ку сәмахөсем – хәрарәмән пурнәсри төп позицияө.

Сар сьннисем урама чөнсө қаларсан, инсетрөнөх тулпәк машини килнине курсан, салтак амәшөн Юлия Федоровна Татарован чөринчө мөнлө кушак чавнине те амәшөсем сөс төрөс қалөс. Ыррине шанса кун сүти панә чун төпрөнчөкө сөр-шьв прикасне пурнәсрәсә вәхәтсәр өмөрлөхө кусне хулнә... Унтанпа чөрөк өмөр хьса юлчө ёнтө. Анчах амәшөн

вөсем кунта тәтәш пулни – сөр-шьв интересөсене мала хурса пирөнтөн 19 сұлтах уйәрәлнә (1983 сұлхи сөртме уйәхән 19-мөшө) Алексей Митрофанович Татаровән амәшне пысәк пуләшу. Паянхи сьвә салтаксен юратәвө әна сирөпрех пурәнма хавхалантарат, төкө парат.

– Пурнәсән кашни саманчө хәйне өвөр тутәллә. Пирөншөн те сәмәлах килмерө вәл. Вәрсә сүлөсем, сөр-шьва ура сине тәрәтнө, вьсәллә-тутәллә тата чирпө аптәраса пурәнни мана вәтман пөлү илме май памарөс. Ёненместөр пулө, анчах 4 класс вөреннипөх өмөрөме ирттертөт. Сьнран юлма-рам, ёсрөн хәрарәмәр. Ёсрөн пәрәнмасәрах икө хөрпө ывәл суратса үстертөм. Анчах... – терө те Юлия Федоровна, унән кусөсем шьвланчөс. Саппун хөррипе типөтсе илчө те капланнә кусөсүльне, йывәрләхсене парәнтарма хәнәхнә хәрарәм қаласәва малалла тәсрө:

– Манән шьв патне қаймалла пулсан Алеша: «Анне, пар-ха витрүсене, хамах қайса килетөп», – төсе алләмри кёвентене туртса илсе сәл

хөрне чупни асран қаймасть. Паян та кил хушши аләкө усәллә-усәлман Алеша көрөссөн тата сапла қаласан туйәнәт. 25 сұл ёнтө сак туйәмпа пурәнәтәп. 1982 сұлхи сү уйәхән 9-мөшөчө пөр метр та 82 сантиметр сүллөш қаччәна сара әсәт-рәм та сұлталәкран пөр метр

тә 70 сантиметр «сүллөшпө» кётсе илтөм. Сав кун ашшө-пө көсөн хөрөм пәхчара утә сүлатчөс, эпө паккуссөм салататтәм. Ийтә хьтә вөрнипе урама тухрә та тәвалла вәсәвлә пуләшу машини, анаталла сар комиссаричөн автомашини ларнине куртәм. Чөре төмөн ыра мара сиссе пәлханса қайрө. Сав вәхәтра тулпәк машини сьвхарни курәнчө... Сак үкерчөк паян та кусө умөччө...

Сүлсем пөр шөлсөр малалла иртөсчө. Анчах иртнине манни ыранхи кунпа пурәнманниөх пулат. Сакна асра тытса «афганецөсем» хәйсен тусән амәшне самантләха та пөччөн хәвармасчөс.

– Эпил әна анне вьрәннөх хуратпәр. Питө ашә қамәллә та маттур хәрарәм. Час-часө е эпил унән хәнисем, е вәл пирөн патәмәрта усәллә қаласөсем ирттерет. Пөрлө пулнине нимөн те ситмест, – терөс Амәшөсен кунөччө ашә қамәллә Юлия Федоровнана уяв парни панә май шалти ёсөн пайөччө ёслөкен К. Петровпа 2-мөш номерлө район больницинчө сьвләх сьхләвөчө тимлекен Ю. Трофимов тухтәр.

Анатолий БЕЛОВ.

Ачасем тата шәрпәк

Шәрпәк хәрүшләхне сав-сәвах сухатмасть. Акә чүк уйәхән 10-мөшөнчө Патәрьел районөнчи пөр хушаләхра 2 сұлхи арсын ача шәрпәкпа вьлянипе кил хушаләхра пушар тухнә. Вут-сұләм тытқанне лекнө 2 уйәхри йәмәкө хьтәх писөсө қайнә. Ана пульницана вьрнастарнә.

Сак кун Сөнө Шупашкарти пөр хваттерте 4 сұлхи арсын ача шәрпәкпа вьлянәран пушар тухнә. Юратә-ха ача күршисене пөлтерме тән ситернөрен инкек тавәрма сук сухату патне ситермен.

Ачасем шәрпәкпа вьляссии районта та сук мар. Иртнө сұл сак төслөхөчө районта 5 пушар пулнәччө пулсан, қасал – 3 төслөх.

Ашшө-амәшөсем! Ачасем шәрпәк тытасран, вөсем аслисем сук чухне электричествәпа усә курмалли приборсем патне пырасран тата газ плитисемпе усә курасран асәрханәр! Ачасем умөччө пирус туртса вөсене төслөх ан қатартәр!

О. АЛЕКСАНДРОВА,
37-мөш номерлө пушар
чәсөн профилактика
инспекторө.